

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נד.

עין משפט נר מצוה

מט א מ"פ פ"ד מהלכות
שגגות הלכה א:
ב ג מ"פ פ"ד מהלכות
מסדרין הלכה י ופ"א
מהלכות פולחן בי"א הלכה
ד (והל"ד טו):
נא ג ד מ"פ פ"א מהל'
אסורי בי"א הי"ד:
נב ה מ"פ פ"ד מהלכה י
[ש"ע אה"ע ס"ו כ
קט"ו א בהגה]:

רבינו הנגאל

תניא כוותיה דרבא איש
פרט לקטן אשר ישכב
את אשת אביו משמע בין
אשת אביו שהיא אמו
אשת אביו שאינה
אמו. אמת שאינה אשת
אביו מניין ת"ל ערות
אביו גילה מופנה להקיש
ולדון ממנו ג"ש כו' עד
אמך היא משום אמו
אתה מחייבו ואי אתה
מחייבו משום אשת אביו
ורבנן ערות אבך אבך
ממש הוא וליחייבו שתיים
חזא הא. איך מואת זכר
לא תשכב וכדכר יהודה
דאמר נכרי הבא על אביו
חייב שתיים. ופירשה האי
דקתני חיוב שתיים ישראל
הוא והאי דאמר נכרי
לישנא מעליא. כלומר
ליכא בישראל דעביד כי
האי גונא וחייב כגון
שגג בהו ותחייב שתי
חטאות דאי ס"ד נכרי ודאי
ק"ל אוהרתן זו היא
מיתתן חייב שתיים בתרי
קטלין ליה. תניא נמי הכי
הבא על אביו חייב שתיים
ועל אחי אביו חייב שתיים
איכא דאמר ודלא כר'
יהודה איכא דאמר אפילו
תמא ר' יהודה מיתיה לה
בין מאחי אביו: הבא על
אשת אביו כו'. פי' אחר
מיתת אביו חייב משום
אשת אביו כלכד. הבא על
כלתו וכר' הבא על הזכור.
ת"ר איש פרט לקטן אשר
ישכב את זכר בין קטן בין
גדול משכבי אשה מגיד
לך הכתוב שתי משכבות
באשה. אמר רבן גמליאל
הרי זו האשה באת ללמוד
כי יש משכב בזכר כאשה
ונמצאת למידה כי יש לך
שתי משכבות ובשתיהן
חייבת בתן. מות יומתו
בסקילה. עונש שמענו
כמו שפירשנו אזהרה
לשוכב מואת זכר לא

הבא על אביו חייב ב' הבא על אחי אביו חייב ב'. תימה דלא
מני להו בכלל ל"ו כריתות כיון דלוי עבד צדקה חייב על
כל אמת ואמת וצירושלמי פריך לה צדקה ומשני כל שום זכור אחד:
לומר לך זו היא בלתי וזו היא אשת בנו. האי דהדר כתבה לחייב

עליה אף לאחר מיתה דכ"פ"ה וא"ת
אזהרה שמענו עונש לאחר מיתה
מנ"ל דלעיל איתערך קרא לעונש
ואזהרה דאשת אב לא לאחר מיתה וי"ל
דנפ"ל מג"ש דלמיהס מאשת אב
דענש לאחר מיתה כמחייב:

הבא על הזכור ועל הבהמה. הא
דלא קתני והציט צהמה
עליו משום דלא כתיב צהדיא אלא
מדרשא והא דלא קתני והציט זכר
עליו אף על גב דכתיב צהדיא שניהם
מות יומתו (ויקרא כ) איכא למימר
דלישנא דקרא נקט דכתיב (סס יח)
ואת זכר לא תשכב:
עונש

ערוה אבך ממש נאמר כאן ערוה אבך
לא תגלה ונאמר להלן יערוה אביו גלה מה להלן באישות הכתוב מדבר
אף כאן באישות הכתוב מדבר ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת
אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין תלמוד לומר ערוה אבך
לא תגלה אין לי אלא באזהרה שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו
כאמו שהיא אשת אביו עונש מניין נאמר כאן ערוה אבך לא תגלה
ונאמר להלן ערוה אביו גלה מה באזהרה עשה הכתוב אמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו אף בעונש עשה הכתוב אמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה
מחייבו משום אשת אב ורבנן ערות אבך משום האי מואת זכר נפקא לחייב
עליו שתיים וכדכר יהודה דאמר רב יהודה נכרי הבא על אביו חייב
שתיים הבא על אחי אביו חייב שתיים אמר רבא מסתברא מילתא דרב
יהודה בישראל בשווג ובקרבן והאי דקאמר נכרי לישנא מעליא הוא
דאי סלקא דעתך נכרי ממש דינו מאי ניהו קמלא בתרי קטלי קטלת ליה
תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתיים הבא על אחי אביו חייב
שתיים איכא דאמרי דלא כרבי יהודה ואיכא דאמרי אפילו תימא רבי
יהודה ומייתי לה בק"ו מאחי אביו ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא
חייב שתיים אביו לא כ"ש וקמפילגי בפלוגתא דאביו ורבא מר סבר
עונשין מן הדין ומר סבר אין עונשין מן הדין ורבנן אזהרה לאשת
אביו מנא להו נפקא להו מערות אשת אבך לא תגלה ור' יהודה ההוא
מיבעי ליה לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה ורבנן ההוא מסיפא דקרא
נפקא ערות אבך היא ורבי יהודה ההוא מיבעי ליה משום אשת אב
אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת איש והאנן תנן הבא על
אשת אב חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו
בין לאחר מיתת אביו ולא פליג רבי יהודה אמר אביו פליג בברייתא
ורבנן עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו בשלמא רבי יהודה מייתי לה
בגזרה שוה אלא רבנן מנא להו אמרי לך ההוא ערות אביו גלה דמפיק
לה רבי יהודה לגזירה שוה מפקי ליה אינהו לעונש דאשת אביו לאחר
מיתה ורבנן עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו אמר רב שישא
בריה דרב אידי אמר קרא אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו: הבא על כלתו כו' ולחייב נמי משום
אשת בנו אמר אביו פתח הכתוב בכלתו וסיים באשת בנו לומר לך
זו היא כלתו זו היא אשת בנו: **בתני** הבא על הזכור ועל הבהמה
והאשה המביאה את הבהמה אם אדם חמא בהמה מה חמא
אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל ד"א
שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה:
גמ' זכר מנא לן דת"ר איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין גדול
בין קטן משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה א"ר ישמעאל
הרי זה בא ללמד ונמצא למד מות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה
או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן דמיהם במ
ונאמר באוב וידעוני דמיהם במ מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה
עונש

תניא כוותיה דרבא איש פרט לקטן אשר
ישכב את אשת אביו משמע בין אשת אביו
שהיא אמו ובין אשת אביו שלא אמו אמו
שאינה אשת אביו מניין ת"ל יערוה אביו
גלה מופנה להקיש ולדון ממנו גזרה שוה
ימות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה
או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות
בתורה נאמר כאן דמיהם במ ונאמר באוב
וידעוני דמיהם במ מה להלן בסקילה אף
כאן בסקילה עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל
יערוה אבך לא תגלה ערות אבך זו אשת
אבך אתה אומר אשת אבך או אינו אלא
ערוה אבך ממש נאמר כאן ערוה אבך

לא תגלה ונאמר להלן יערוה אביו גלה מה להלן באישות הכתוב מדבר
אף כאן באישות הכתוב מדבר ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת
אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין תלמוד לומר ערוה אבך
לא תגלה אין לי אלא באזהרה שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו
כאמו שהיא אשת אביו עונש מניין נאמר כאן ערוה אבך לא תגלה
ונאמר להלן ערוה אביו גלה מה באזהרה עשה הכתוב אמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו אף בעונש עשה הכתוב אמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה
מחייבו משום אשת אב ורבנן ערות אבך משום האי מואת זכר נפקא לחייב
עליו שתיים וכדכר יהודה דאמר רב יהודה נכרי הבא על אביו חייב
שתיים הבא על אחי אביו חייב שתיים אמר רבא מסתברא מילתא דרב
יהודה בישראל בשווג ובקרבן והאי דקאמר נכרי לישנא מעליא הוא
דאי סלקא דעתך נכרי ממש דינו מאי ניהו קמלא בתרי קטלי קטלת ליה
תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתיים הבא על אחי אביו חייב
שתיים איכא דאמרי דלא כרבי יהודה ואיכא דאמרי אפילו תימא רבי
יהודה ומייתי לה בק"ו מאחי אביו ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא
חייב שתיים אביו לא כ"ש וקמפילגי בפלוגתא דאביו ורבא מר סבר
עונשין מן הדין ומר סבר אין עונשין מן הדין ורבנן אזהרה לאשת
אביו מנא להו נפקא להו מערות אשת אבך לא תגלה ור' יהודה ההוא
מיבעי ליה לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה ורבנן ההוא מסיפא דקרא
נפקא ערות אבך היא ורבי יהודה ההוא מיבעי ליה משום אשת אב
אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת איש והאנן תנן הבא על
אשת אב חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו
בין לאחר מיתת אביו ולא פליג רבי יהודה אמר אביו פליג בברייתא
ורבנן עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו בשלמא רבי יהודה מייתי לה
בגזרה שוה אלא רבנן מנא להו אמרי לך ההוא ערות אביו גלה דמפיק
לה רבי יהודה לגזירה שוה מפקי ליה אינהו לעונש דאשת אביו לאחר
מיתה ורבנן עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו אמר רב שישא
בריה דרב אידי אמר קרא אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו: הבא על כלתו כו' ולחייב נמי משום
אשת בנו אמר אביו פתח הכתוב בכלתו וסיים באשת בנו לומר לך
זו היא כלתו זו היא אשת בנו: **בתני** הבא על הזכור ועל הבהמה
והאשה המביאה את הבהמה אם אדם חמא בהמה מה חמא
אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל ד"א
שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה:
גמ' זכר מנא לן דת"ר איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין גדול
בין קטן משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה א"ר ישמעאל
הרי זה בא ללמד ונמצא למד מות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה
או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן דמיהם במ
ונאמר באוב וידעוני דמיהם במ מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה
עונש

לא תגלה ונאמר להלן יערוה אביו גלה מה להלן באישות הכתוב מדבר
אף כאן באישות הכתוב מדבר ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת
אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין תלמוד לומר ערוה אבך
לא תגלה אין לי אלא באזהרה שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו
כאמו שהיא אשת אביו עונש מניין נאמר כאן ערוה אבך לא תגלה
ונאמר להלן ערוה אביו גלה מה באזהרה עשה הכתוב אמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו אף בעונש עשה הכתוב אמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה
מחייבו משום אשת אב ורבנן ערות אבך משום האי מואת זכר נפקא לחייב
עליו שתיים וכדכר יהודה דאמר רב יהודה נכרי הבא על אביו חייב
שתיים הבא על אחי אביו חייב שתיים אמר רבא מסתברא מילתא דרב
יהודה בישראל בשווג ובקרבן והאי דקאמר נכרי לישנא מעליא הוא
דאי סלקא דעתך נכרי ממש דינו מאי ניהו קמלא בתרי קטלי קטלת ליה
תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתיים הבא על אחי אביו חייב
שתיים איכא דאמרי דלא כרבי יהודה ואיכא דאמרי אפילו תימא רבי
יהודה ומייתי לה בק"ו מאחי אביו ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא
חייב שתיים אביו לא כ"ש וקמפילגי בפלוגתא דאביו ורבא מר סבר
עונשין מן הדין ומר סבר אין עונשין מן הדין ורבנן אזהרה לאשת
אביו מנא להו נפקא להו מערות אשת אבך לא תגלה ור' יהודה ההוא
מיבעי ליה לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה ורבנן ההוא מסיפא דקרא
נפקא ערות אבך היא ורבי יהודה ההוא מיבעי ליה משום אשת אב
אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת איש והאנן תנן הבא על
אשת אב חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו
בין לאחר מיתת אביו ולא פליג רבי יהודה אמר אביו פליג בברייתא
ורבנן עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו בשלמא רבי יהודה מייתי לה
בגזרה שוה אלא רבנן מנא להו אמרי לך ההוא ערות אביו גלה דמפיק
לה רבי יהודה לגזירה שוה מפקי ליה אינהו לעונש דאשת אביו לאחר
מיתה ורבנן עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו אמר רב שישא
בריה דרב אידי אמר קרא אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת
אביו כאמו שהיא אשת אביו: הבא על כלתו כו' ולחייב נמי משום
אשת בנו אמר אביו פתח הכתוב בכלתו וסיים באשת בנו לומר לך
זו היא כלתו זו היא אשת בנו: **בתני** הבא על הזכור ועל הבהמה
והאשה המביאה את הבהמה אם אדם חמא בהמה מה חמא
אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל ד"א
שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה:
גמ' זכר מנא לן דת"ר איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין גדול
בין קטן משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה א"ר ישמעאל
הרי זה בא ללמד ונמצא למד מות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה
או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן דמיהם במ
ונאמר באוב וידעוני דמיהם במ מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה
עונש

ללאחר מיתה: **בתני** תקלה. מכשול עון: **גמ'** אשר ישכב אס וזכר. מלולא כתיב איש לא חלק בנשככים צין גדול
צין קטן להחייבו השוכב עליה ואשמעינן דלא בעינן מרייהו צני עונשין ומינה נמי ילפינן דאי הוה נשכב גדול ושוכב קטן כגון צן
תשע שנים ויום אחד דציאתו ציאה ולא צני עונשין הוא ומחייב נשכב: **משכבי אשה.** שתי משכבות יש ציאה שוין זה לזה לחייב בכל
ערוה כדרכה ושלל זכרה: פי' צא נלמד. על זכר שחייב אפילו שלל כדרכה: **ונמצא למד.** למשכב זכור לא איתערך קרא
דפשיעו לן דכל כדרכה הוא אלא האי משכבי לאשמעינן אמת דהבא על אשה צין כדרכה צין שלל כדרכה חייב:

א) ופ"מ כס"ד לעיל כג:
על הגליון ד"ה"ה משום קלון
ור"י. ט) לקמן טו.
א) כריתות ה. ד) טס ג.)
ס) פסחים ג. ופ"ט.
ו) לקמן ע. כריתות ג.
מסות ה. תמונה ט. ו) ענין
אי עונשין או צין עונשין מן
הדין נמצא עור לקמן ע.
על. מסות ה. ד. י: ז) זכמים
קו: ח) נכר מני לה לעיל
ג. ועי' חייט ועי' קול
הרמז. ט) נבסדר המשנה
ליג מלת בסקילה.
ו) פ"מ לעיל כג: ד"ה"ה
משום קלון. ט) ענין
חוספות לקמן ע. ד"ה הכי
זה. ט) לקמן טו. כריתות
ה. ט) וקדושה פדק י.
ט) אביו רש"ט. י) ויקרא.
י. ט) לקמן ע.
ט) ופ"ל כג. ט) ונראה
ששיר לעיל צעיקר המשנה
ג.)

תורה אור השלם

1. ואיש אשר ישכב את
אשת אביו ערות אביו
גלה מות יומתו שניהם
דמיהם גם: ויקרא כ יא
2. ואיש או אשה פי
יקדה בתם אוב או ידעני
מות יומתו קאבן ידעני
אתם דמיהם גם: ויקרא כ כו
3. ערות אבך וערות
אמך לא תגלה אמך הוא
לא תגלה ערותה:
4. ואת זכר לא תשכב
משכבי אשה תועבה
היא: ויקרא יח כב
5. ערות אשת אבך לא
תגלה ערות אבך הוא:
6. ואיש אשר ישכב את
זכר משכבי אשה תועבה
עשו שניהם מות יומתו
דמיהם גם: ויקרא כ יג

מוסף רש"י

מה להלן בסקילה.
דכתיב חלקי יומתו אומם
לקמן טו.) לישנא
מעליא הוא. עמ"ש
נקי הדעת לספר בלשון
נקי (פסחים ג.) אין
עונשין מן הדין. מדן
ק"ו, דני ממונת ומלות
עשה והלכות עבודה ופסולי
קדשים אמת למד מק"ו אלא
לא אורחות ועונשין (הג"ה)
(ע"ה)